

אינו חוזר, וטוב לומר עה"נ בכל התפילות ובברכה מ"ז בסוף כדרך שנתבאר לעיל פרק ה' סע' א' וד', לענין אם שבת עה"נ בירושלים ביום הזה. ועיין לעיל פרק ד' סעיפים א', ב', ד', ה', השייכים גם הנה.

ב. קוראים בתורה ומפטירים כרגיל בסדר והפטרות השבוע, ואין קוראים ויבא עמלקי ועיין לעיל פרק ד' סע' ו'.

מקורות והערות

ובספר אר"י סי' ה' ב דכן נהגו בזמנים קדומים אבל זה מזמן שנוהגים שלא לומר עה"נ בט"ו, והמ"ב בסי' תרפד ס"ק יז ובסי' תרצג ס"ק ו כתב דהספקות אומרים עה"נ בב' הימים, וזה עפ"י הפרמ"ג בתרצג מ"ז סק"ג דס"ל כן, וכתבתי בזה השולחן ח"ג ע' ס"ז בדיונים במשנה ברורה שבכגון דא מצוה להודיע שאין נוהגים כן באר"י בערי הספקות וא"א עה"נ אלא ביום י"ד ולא ביום ט"ו, ולפלא על הגרצ"פ זצ"ל שכתב בתקציר הדינים סע' כז הו"ד בחמרא וחיי ו כו לומר עה"נ גם בט"ו בערי הספקות, אחר שהמנהג אינו כן. ב. פשוט דבדיעבד סמכין על כל אלה הסוברים שיש לומר בספקות בט"ו אפילו לכתחילה, ועוד דאפילו באמר בט"ו בערי הפרזות קי"ל דאינו חוזר וכ"כ המ"ב סי' תרצג ס"ק ו וע"ע בנימוקי אור"ח סי' תרצג ובדרכי חיים ושלום סע' תתנו ולעיל בדברינו לפרק ב מו"ה ז וח.

ג. עוד יוסף חי תצוה הלכות פורים א, דכן יש לעשות בערי הספקות. ד. בתיקון ישכר הנ"ל מבואר, דקהילות המוסתערבים והמערבים בצפת נהגו לקרוא בתורה ויבוא עמלק גם ביום ט"ו אך בקהילות הספרדים לא נהגו רק באמירת עה"נ, ומרן הב"י השיב דמנהג טוב לקרוא בתורה בט"ו בספקות אלא כמו שמצא המנהגות מזמן רב נוהגים, הניח אותם. ועוד כמה חכמים מהספרדים רבנים גדולים גדולי הדורות הגם שבקהילותיהם קהילות ספרדים לא קראו מ"מ לא שמעו מהם שדיברו נגד הקוראים, אלא שאלו אחוז במנהגם בפני אלו ואלו אחוז במנהגם בפני אלו, וכן נהגו המוסתערבים בביריה ועין זיתון וכן נהגו בדמשק ועזה לקרא בט"ו, כמו שכתב שם בדף נט ע"ב.

וכן נהגו לקרוא בט"ו קהילות מנהג רומניא שבקושטא כמו שכתב הכנה"ג בהגב"י סי' תרצג, וכ"כ בספר דברי ימי ישראל בתוגרמה להחכם רזאניס ח"א דף 207 במנהגי בני רומניא שם, וכן הוא מנהג בגדד וכמבואר בבן איש חי הנ"ל. וכ"פ מקראי קדש שער כט סע' ג והערות ד. אמנם כמו שהתבטל אמירת עה"נ כן התבטל במשך הזמן גם קריאה"ת, וכמו שכתבו הפאת השולחן וארץ חיים וספר אר"י ולוח אר"י שם, אך בבגדד נשאר

מקורות והערות

במנהגם עד היום לקרוא בתורה בט"ו, וכ"כ בשערי רחמים על שע"א שער ח ס"ק גן, וכל זה כשחל ט"ו ביום חול אבל כשחל בשבת בזה נחלקו גם אז המנהגים, דהתיקון ישכר בדף נט ע"ב כתב, דאם יחול יום השני בשבת אין נוהגין בשום מקום באר"י להוציא ספר שני לקריאת ויבוא עמלק (חוץ מירושלים), ובלוח אר"י להגרימ"ט תשלד טעה בזה, וכתב משם התיקון ישכר, דבזמן הקדום הוציאו בערי הספקות בשבת ב' ספרים, וליתא כאמור, ובדף ס"א ע"ב תמה ע"ז למה לא יוציאו בשבת ס"ת שני וכמו שקוראים בחול, ותירץ על זה בדוחק לפי שיטתו דס"ל דאין מפטירין פקדתי בשבת זו בירושלים וכדלעיל פרק ה מו"ה כד וא"כ ה"ה בערי הספקות אם היו קורים בו ויבא עמלק, וכתב ח"ל, ושמא לא רצו קדמוניהם זכרונם לברכה שלא הנהיגו כן לחוש ולנהוג בכל כך על הספק בדבר זה שיש בו שתים להעלות ס"ת וגם להפטיר שלא ממאי דסליק, (כצ"ל כוונתו ויש שם איזה ט"ס בדבריו) עכ"ל. ודבריו דחוקים בזה. ולמעשה כן הוא גם מנהג בגדד עד היום שאם חל בשבת אין מוציאין ס"ת שני, כמו שהודיעני הרה"ג ר' יהושע משה (שליט"א) זצ"ל. אמנם מנהג בני רומניא בקושטא היה להוציא ס"ת שני לקריאת ויבוא עמלק אם חל בשבת ודלא כמנהג אר"י (ודמשק) ובגדד, וזה יש ללמוד מתשובת הזקן אהרן בסי' קלז להג"מ ר' אליהו הלוי זצ"ל מקושטא, שהיה גם רב קהילת מנהג רומניא ומסדר הראשון של סדר התפילות של קהילת בני רומניא, שכ"כ שם, דפורים ט"ו בשבת מוציאין ס"ת שני וכו' ובסוף התשובה כתב, וזהו הנראה לי ועליו עשיתי מעשה, והנה הרב זקן אהרן היה בקושטא ששם נהגו בערי הספקות, ומבואר דס"ל דגם בערי הספקות מוציאין ס"ת שני בשבת, וביותר מבואר זה בדינים שנרפסו ממנו בתוך מחזור לבני רומניא ששם כתב, דפורים שחל בשבת מוציאין שני ס"ת, ופשוט דכוונתו לפורים דספקות ולא לירושלים, כי הוא סידר המחזור לבני תורכיה ולא לבני ירושלים.

מכל זה יש ללמוד דאם הימצא תימצא בימינו עדה וקהילה שמסורת בידם מאבותם לקרוא בתורה בערי הספקות בחול או אפילו בשבת בספר שני למפטיר דיש לקיים מנהגם, כי לכל מנהג בזה יש שורש בקדמוני הקדמונים. ובספר הולך תמים ופועל צדק לר' אברהם הדיין מאר"ץ (ירושלים תשל"ט) במנהגי ביהכנ"ס באר"ץ קהל קדוש מוסתערבים ע' קל"ז כתב, אם חל בט"ו באדר בשבת מוציאין שני ספרים בראשון פרשת השבוע ובשני ויבוא עמלק ומפטירין פקדתי ככתוב בספר שלחן המלך ובספר חכמה ומוסר ענתבי, ומשמע מדבריהם שהיו נוהגים לומר על הנסים גם בט"ו אדר אך בימינו בטלו המנהג ולא אומרים לא על הנסים ולא הפטרת פקדתי, ע"כ, ולא התבאר שם, אם גם קריאת עמלק ביטלו ביום השני אם בחול אם בשבת.